

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду од 27. фебруара 2017. године одређени смо за чланове Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње **Александре Илић** под насловом: „**Медији и криминалитет – криминолошки аспекти**“.

Пошто смо прегледали достављени рукопис докторске дисертације и извршили њену оцену, слободни смо да Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду поднесемо следећи

**ИЗВЕШТАЈ
о завршеној докторској дисертацији**

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

а) Основни подаци о кандидату

Кандидаткиња Александра Илић рођена је 8. јула 1981. године у Београду, где је завршила основну и средњу школу. Правни факултет Универзитета у Београду уписала је школске 2000/01 године, а дипломирала септембра 2004. године са општом просечном оценом 9,58. Више пута је награђивана током студирања за постигнути успех. Као најбољи студент у генерацији на кривично-правном смеру добила је награду из фонда проф. Драгољуба Атанацковића. Школске 2008/09 године уписала је докторске академске студије на Правном факултету у Београду које трају три године (шест семестара).

Сада је на трећој години докторских студија. Положила је све испите предвиђене наставним планом и програмом. Одбранила је преддокторски (приступни) рад под називом „Положај жртава организоване трговине дрогом и људима“ и добила оцену 10, а потом и семинарски рад под насловом „Пренасељеност затвора“. У мају 2011. године одбранила је пројекат докторске дисертације под називом „Медији и криминалитет - криминолошки аспекти“. Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду је дало сагласност на поменуту тему, што је потврђено од стране Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду које је истом приликом одредило и проф. др Ђорђе Игњатовића као ментора за израду докторске дисертације.

Децембра 2004. године колегиница Илић је изабрана за асистента-приправника на Факултету цивилне одбране Универзитета у Београду за предмет Криминологија. Октобра 2010. године на Факултету безбедности изабрана је у звање асистента за исти предмет, а у децембру 2015. године поново је изабрана у исто звање. Поред тога, изводи вежбе из предмета Виктимологија и пенологија и Криминалистика.

Члан је Управе Секције за Криминологију Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу. На Факултету безбедности је секретар Катедре студија криминалитета.

Течно говори, чита и пише енглески језик и говори и чита руски језик.

Кандидаткиња је аутор већег броја научних радова из области криминологије, пенологије, виктимологије, материјалног и процесног кривичног права, од којих издвајамо следеће:

1. Литиспенденција у кривичном поступку, *Билтен Окружног суда у Београду*, бр. 64, Београд, 2004, стр. 47-52;

2. Полицијско образовање и обука у Руској федерацији, *Безбедност*, бр. 1, Београд, 2005, стр. 120-136;

3. Положај жртве организоване трговине дрогом, *Зборник Факултета цивилне одбране*, Београд, 2005, стр. 435-449;

4. Положај жртава организоване трговине људима, -у: *Стање криминалитета у Србији и правна средства реаговања - III део* (Ђ. Игњатовић ур.), Едиција *Crimen* 10, Београд, 2009, стр. 430-446;

5. Кривичноправна репресија као инструмент заштите моторних возила у кривичноправној и криминалистичкој пракси, коауторски рад с др М. Жарковићем и мр О. Лајићем, објављен у *Ревизији за криминологију и кривично право*, Vol. 48, бр. 3, Београд, 2010, стр. 225-243;

6. Злоупотреба опојних дрога – инкриминација versus виктимизација, Међународни научноистраживачки пројекат „Потреба промене националног кривичног права у светлу прилагођавања европском праву (наднационалном, међународном, регионалном и страним националним правима)“ у оквиру научнотехнолошке билатералне сарадње између Републике Србије и Републике Словеније за 2010-2011. Рад објављен у зборнику *Европски стандарди и национална кривична законодавства* (Дамјан Корошец и Ивана Симовић-Хибер ур.), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Београд, 2011, стр. I/133-I/154;

7. Могући начини решавања проблема пренасељености затвора у Републици Србији, објављен у *Зборнику Института за криминолошка и социолошка истраживања*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2011, Vol. XXX/1-2, стр. 91-108;

8. Пренасељеност затвора: феноменолошки и етиолошки аспекти, објављен у часопису *CRIMEN - Часопис за кривичне науке*, Правни факултет Универзитета у Београду и Институт за упоредно право, Београд, 2011, стр. 245-256;

9. Кривичнопроцесна заштита малолетних лица-домаћа и упоредна решења, коауторски рад с др Б. Бановићем, *Страни правни живот*, Институт за упоредно право, Београд, 2012, бр. 1, стр. 87-105;

10. Медијска слика безбедносних ризика у школама, коауторски рад с др Б. Бановићем -у: *Безбедносни ризици у образовно васпитним установама* (Поповић-Ћитић, Б., Ђурић, С. и Кешетовић, Ж. ур.), Факултет безбедности, Београд, 2012, стр. 139-151;

11. Улога медија у решавању проблема безбедносних ризика у школама, коауторски рад с др Б. Бановићем –у: *Реаговање на безбедносне ризике у образовно-васпитним установама* (Кордић, Б., Ковачевић, А. и Бановић, Б. ур.), Факултет безбедности, Београд, 2012, стр. 139-151;

12. Утицај морала на кривично право, *Култура полиса* -посебно издање, бр. 1, 2015, стр. 235-242;

13. Значај дискурса у разумевању моралне панике, *Српска политичка мисао*, Vol. 48/2, 2015, стр. 115-130; (РАД У КАТЕГОРИЈИ М 24)

14. Медији и корупција -у: *Корупција* (Горан П. Илић ур.), Београд, 2015, стр. 105-119;

15. Морална паника и процес појачавања девијације, *Годишњак Факултета безбедности*, Београд, 2015, стр. 289-302;

16. Последице пренасељености затворских установа, *Годишњак Факултета безбедности*, Београд, 2016, стр. 287-299;

17. Превенција деликата у школској зони – законски оквир и улога полиције, коауторски рад са др И. Симовић –у: *Безбедност у образовно-васпитним установама: Основна начела, принципи, протоколи, процедуре и средства* (Поповић-Ћитић Б. и Липовац М. ур.), Факултет безбедности, Београд, 2016, стр. 147-164;

Кандидаткиња је учествовала на бројним научним и стручним скуповима у земљи и иностранству међу којима треба поменути следеће:

1. *Кривичноправна заштита малолетних жртва трговине људима*, коауторски реферат са др М. Жарковићем изложен на традиционалном саветовању „Октобарски правнички дани“ под називом „Изградња и функционисање правног система“, одржаном у Бања Луци, 01. и 02. октобра 2009. године, објављен у часопису *Правна ријеч*, бр. 19, Бања Лука, 2009, стр. 239-262;

2. *Медији и корупција*, реферат изложен на научно-стручној конференцији под називом „Корупција и прање новца“ одржаном у Сарајеву 09. и 10. октобра 2009. године, објављен у зборнику радова Интернационалне асоцијације криминалиста: *Корупција и прање новца (узроци, откривање, превенција)*, Сарајево, 2009, стр. 161-170;

3. *Медији и насилнички криминалитет*, реферат на XXII тематском научном скупу: *Насилнички криминал: етиологија, феноменологија, превенција*, одржаном на Палићу од 2. до 4. јуна 2010. године, *in* Л. Крон (приредила), *Насилнички криминал: етиологија, феноменологија, превенција*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2010, стр. 287-300;

4. *Моторна возила као објекат кривичноправне заштите*, коауторски реферат са др Б. Бановићем и мр О. Лајићем изложен на научно-стручном скупу са међународним учешћем „Сузбијање криминала и европске интеграције“ у организацији Криминалистичко-полицијске академије и Фондације „Ханс Зајдел“, објављен у зборнику радова: *Сузбијање криминала и европске интеграције*“, Београд, 2010, стр. 222-234.

5. *Тужилачка дискреција у поступцима пред међународним судовима*, коауторски рад с др Б. Бановићем изложен на традиционалном саветовању „Октобарски правнички дани“ одржаном у Бања Луци, објављен у часопису *Правна ријеч*, бр. 23, 2010, стр. 447-461;

6. *Претпоставка невиности у светлу медијизације кривичног поступка*, реферат на XXIII научном скупу: *Криминал и државна реакција: феноменологија, могућности, перспективе*, одржаном на Палићу јуна 2011. године, у Л. Крон (приредила), *Криминал*

и државна реакција: феноменологија, могућности, перспективе, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2011, стр. 299-310;

7. *Мере заштите сведока у новом Законнику о кривичном поступку*, коауторски реферат с др Б. Бановићем изложен на XLVIII редовном годишњем саветовању Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу под називом *Нова решења у кривичном процесном законодавству–теоретски и практични аспект*, уредник Станко Бејатовић, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Београд, 2011. године, стр. 121-136;

8. *Проблематика примене казне одузимање возачке дозволе*, реферат на XXIV научном скупу: *Деликт, казна и могућности социјалне профилаксе*, у Л. Крон (приредила), *Деликт, казна и могућности социјалне профилаксе*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2012, стр. 329-338;

9. *Кућни затвор: самостална санкција или нови модел извршења затворске казне*, реферат изложен на XLVIX редовном годишњем саветовању Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу под називом *Актуелна питања кривичног законодавства (нормативни и практични аспект)*, уредник Станко Бејатовић, Зборник радова: *Актуелна питања кривичног законодавства (нормативни и практични аспект)*, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Београд, 2012, стр. 443-452;

10. *Заштита жртва трговине људима у кривичном законодавству Републике Србије*, реферат изложен на научно-стручном скупу с међународним учешћем под називом *Супростављање организованом криминалу - правни оквир, међународни стандарди и процедуре*, Зборник радова: *Супростављање организованом криминалу-правни оквир, међународни стандарди и процедуре*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2013, стр. 551-565;

11. *Утицај медија на казнену политику судова*, реферат на XXVI научном скупу: *Преступ и казна: de lege lata et de lege ferenda*, у Л. Крон (приредила), *Преступ и казна: de lege lata et de lege ferenda*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2014, стр. 315-325;

12. *Медијско извештавање о силовању*, реферат на међународном научном скупу под називом *Кривичноправни инструменти супростављања тероризму и другим кривичним дјелима насилничког карактера*, Зборник радова: *Кривичноправни инструменти супростављања тероризму и другим кривичним дјелима насилничког карактера*, Министарство правде Републике Српске, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Интернационална асоцијација криминалиста Бања Лука, Теслић, 2016, стр. 542-557;

13. *Urban Security - Prevention of Offenses in School Zones*, предавање на Архитектонском факултету Универзитета у Београду у јуну 2016. године у оквиру програма **Cost Action TU1203 Working Group Meeting**;

14. *Media Image of the Risk of Crime*, реферат изложен на 18. Светском конгресу из криминологије у организацији Линдал Института бихејвиористичких наука (*Jindal Institute of Behavioural Sciences*) и Светског удружења за криминологију (*International Society of Criminology*) који је одржан од 15. до 19. децембра 2016. године у Индији, Њу Делхи.

Кандидаткиња је урадила и неколико превода:

1. David Kidd-Hewitt, *Криминалитет и медији: криминолошка перспектива*, (превод дела: *Crime and the Media: a criminological perspective*, Лондон, 1995.) –у: Игњатовић Ђ., *Теорије у криминологији*, Београд, 2009, стр. 415-423;

2. Hans von Hentig, *Злочинац и његова жртва*, (превод дела: *The Criminal and His Victim*, New Haven, 1948.) –у: Игњатовић Ђ., *Теорије у криминологији*, Београд, 2009, стр. 509;

3. Ezzat Fattah, *Неки проблематични концепти, неоправдане критике и уобичајена погрешна схватања*, (превод дела: *Some Problematic Concepts, Unjustified Criticism and Popular Misconceptions*, International Debates in Victimology, USV Publ., 1994.) –у: Игњатовић Ђ., *Теорије у криминологији*, Београд, 2009, стр. 510-515.

б) Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидаткиње Александре Илић под насловом „Медији и криминалитет – криминолошки аспекти“, има 425 страница А4 формата (фонт *Times New Roman* 12, проред основног текста 1.5, маргине 30 mm) и у потпуности је у складу са захтевима Универзитета у Београду у погледу форме и садржаја. Дисертација садржи насловну страну на српском и енглеском језику, страну са информацијама о ментору и члановима комисије, страну са подацима о докторској дисертацији на српском и енглеском језику, укључујући резиме на српском и енглеском језику и кључне речи, осам страница садржаја, попис литературе на 21 страници, прилоге на 13 страница и биографију аутора. Истраживачку грађу за докторску дисертацију чине монографска дела, радови објављени у зборницима, уџбеници, научни чланци и студије, законски текстови и међународни документи као и одговарајући медијски садржаји.

Садржајем дисертације обухваћен је Увод (стр. 1-8), Део први (стр. 9-223) који чине три одсека, Део други (стр. 224-378) који чине два одсека и Закључак (стр. 379-390), а рад има 801 фусноту у тексту. Списак литературе обухвата 255 коришћених библиографских јединица док остали материјал чине одлуке Европског суда за људска права, интернет адресе и правни прописи.

II Предмет и циљ дисертације

Однос медија и криминалитета представља веома комплексну и сложену проблематику која до сада није довољно систематски обрађивана у нашој литератури. Неспорно је да медији имају доминантан утицај на формирање ставова у јавном мњењу о свим битним друштвеним питањима, па тако и о криминалитету као негативној социјалној појави. Већина стереотипа и погрешних схватања о појединим аспектима криминалног феномена су добрим делом последица медијске слике о овим појавама. Због тога је кандидаткиња Александра Илић испитала механизам медијске обраде информација о криминалном догађају, с посебним освртом на то да ли се медијска слика о криминалитету разликује од његових стварних размера.

Постоје две основне равни посматрања односа медија и криминалитета. Прва обухвата утицај медија на криминалитет у смислу третирања медија као криминогених фактора. Друга равна би се односила на истраживање начина на који медији приступају проблематици криминалитета која се такође може проучавати из различитих аспеката.

Проучавање утицаја који медији могу да имају на криминалитет скопчано је с многобројним тешкоћама с обзиром да је тешко доказати претпоставку о медијима као криминогеном фактору. Забринутост у том смислу постоји нарочито кад се ради о негативном утицају који насилнички садржаји у медијима имају на понашање деце и

младих. Медији, сами по себи, тешко могу од неког лица направити преступника, али би могли допринети реализацији већ постојеће склоности ка вршењу кривичних дела.

Имајући у виду бројне изазове који би пратили истраживање криминогеног утицаја медија кандидаткиња Илић је ограничила предмет дисертације на истраживање начина медијског представљања криминалног феномена, уз претпоставку да постоји пренаглашена покривеност насилничког криминалитета која може негативно утицати и на обликовање људског понашања. Медијског извештавања у нашој земљи фокусирано је на насилнички криминалитет и феномен корупције. Овај други је одабран не само због тога што представља значајан проблем у нашем друштву, него и због тога што је велики број заблуда и стереотипа којим се у јавности оперише о корупцији повезан са медијима и њиховим неприкладним извештавањем.

Уколико се пође од претпоставке да грађани своје ставове о криминалитету уопште и његовим посебним облицима формирају углавном на основу онога што им медији представе као реалност, истраживање односа који медији у нашој земљи имају према овом феномену подразумева да морамо проучити процес медијске конструкције стварности о криминалитету. Значајну активност у том смислу представља процес медијске селекције кривичних догађаја односно доношење одлука о томе шта завређује да буде представљено у медијима као „вест“, а уједно и колико би простора требало посветити том догађају. Постоје критеријуми за селекцију које је било потребно анализирати да би се разумео и сам процес конструкције стварности. У вези с тим је концепт „производње вести“ који се првенствено односи на разумевање „новинарских правила о важности“ уз помоћ којих се врши избор и поступање са оним што је нарочито привлачно медијима (то је најчешће проблематика насиља).

Поред селекције важан је и начин на који се неки догађај презентира, будући да избором начина на који представљају криминалитет, медији шаљу одређену поруку јавном мњењу. Медији првенствено функционишу по принципу привлачења пажње, јер се значајније место у извештавању о криминалитету по правилу даје оним догађајима који су с обзиром на околности случаја у стању да изазову јачу емоционалну реакцију у јавном мњењу, нарочито ако је у питању комбинација речи и слике која је увек ефектнија.

Неадекватно медијско извештавање о појединим аспектима криминалног феномена може имати за последицу настанак моралне панике. Управо је разумевање поменутог концепта „производње вести“ важно за утврђивање механизма настанка моралне панике која се по природи ствари највише односи на проблем насиља због тога је кандидаткиња Александра Илић усмерила истраживање претежно на моралну панику коју медији у нашој земљи стварају у вези с појединим облицима насилничког криминалитета попут насиља у породици, педофилије, силовања или насилничког понашања деце и младих односно тзв. „вршњачког насиља“ како га медији називају. С друге стране, битна је улога моралне панике у тзв. „процесу појачавања девијација“ кроз стварање различитих стереотипа и заблуда; због тога је анализа обухватила и тај аспект.

Значај истраживања медијске конструкције стварности о криминалитету и њених последица није само у чињеници да су већини грађана медији једини извор сазнања о криминалитету, већ и у томе што су субјекти чији је задатак сузбијање криминалитета под утицајем медијског извештавања. Међутим, кандидаткиња Илић је ограничила предмет истраживања на утицај медијског извештавања на судове у контексту вођења кривичних поступака, јер су они најзаступљенији у медијским извештајима. Такође, неадекватно извештавање о неком кривичном догађају може имати озбиљне последице по исход кривичног поступка. Најдрастичнији пример је свакако повреда претпоставке невиности, али се не сме занемарити ни проблем

изношења поверљивих података што може у значајној мери отежати посао судовима. Поједина суђења изазивају велику пажњу јавног мњења па медији од њих понекад стварају представу што представља основ да се говори о медијским суђењима (*media trial*) која су такође била предмет анализе.

Све поменуте аспекте односа медија и кривичног судства Александра Илић је обрадила на теоријском и истраживачком плану. Применом погодних истраживачких поступака, метода и одговарајућих техника истраживања, извршена је анализа односа медија и криминалитета на примеру наше земље чији су резултати представљени у другом делу рада.

Основни циљ истраживања односа медија и криминалитета је проучавање појавних облика и разумевање појаве. С обзиром да је у питању комплексна проблематика сагледана је на различите начине како би се у потпуности остварио поменути циљ. Имајући у виду да су у раду проблематизована три аспекта односа медија и криминалитета (*медијска конструкција криминалитета, медијско стварање моралне панике и однос медија и кривичног судства*) кандидаткиња Илић је сваки посебно анализирала у склопу основног циља истраживања. У том смислу је била очекивана потврда полазних претпоставки о пренаглашеном извештавању о насилничком криминалитету и недовољном извештавању о корупцији. Кад је реч о моралној паници, опис и разумевање механизма њеног настанка уопште као и конкретних облика испољавања предузети су у циљу провере полазних претпоставки о улози медија у тим процесима и различитим последицама које произилазе из моралне панике. Опис и разумевање односа медија и кривичног судства обухватио је с једне стране анализу медијске слике судова, док се на другој страни односио на истраживање утицаја које медијско извештавање има на адекватно вођење кривичног поступка и положај судија.

Разумевање односа медија и криминалитета у свим анализираним аспектима у основи има сазнајни значај али не треба занемарити и практичну компоненту која би се тичала промена у медијској слици криминалитета како би перцепција јавности о томе била адекватнија.

III Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању

Основна хипотеза о доминантном утицају медија на разумевање криминалитета од стране обичних људи теоријски је постављена најпре у првом делу рада, а затим је разрађена и тестирана у истраживачком делу дисертације применом различитих метода и техника прикупљања и обраде података. У том смислу истражени су различити начини испољавања тог утицаја, медијски конструисана реалност криминалитета, морална паника и однос медија и кривичног судства.

Кандидаткињи Илић полазна тачка у стварању хипотетичког оквира истраживања односа медија и криминалитета представља одређивање *општих претпоставки* из којих су изведене и све *посебне и појединачне претпоставке*.

Прва општа претпоставка гласи: *извештавањем о криминалитету, а нарочито о неким његовим облицима, медији у великој мери утичу на разумевање криминалитета од стране обичних људи, услед чега медијска слика постаје социјално конструисана реалност.*

Друга општа претпоставка гласи: *медијско предимензионарање одређених облика криминалитета ствара погрешну слику о размерама и структури криминалитета у друштву, а то има за последицу настанак моралне панике.*

С обзиром да није реално истраживати сав криминалитет који се презентира у медијима кандидаткиња Илић је издвојила неколико аспеката које је анализирала. С једне стране, постоји проблем медијске усредсређености на насилнички криминалитет па се прва посебна хипотеза односи на то.

Прва посебна хипотеза гласи: *пренаглашено извештавање домаћих медија о насилничком криминалитету усмерава пажњу на одређене теме што има за последицу да се у јавном мњењу формирају ставови о размерама проблема и начину његовог решавања.*

У оквиру ове посебне хипотезе постављено је неколико *појединачних претпоставки*. Реч је о следећим претпоставкама:

а) *Медији приликом извештавања о криминалитету највише пажње посвећују насилничком криминалитету што има за последицу да се у јавном мњењу ствара погрешан утисак о његовим стварним размерама.*

У основи овде је у питању претпоставка о повезаности пренаглашеног и неодговарајућег медијског извештавања о насилничком криминалитету, односно његовим посебним облицима, и одговарајуће перцепције јавности о том проблему коју карактеришу предрасуде и погрешна схватања. Ова хипотеза је проверена применом неколико метода: *анализом садржаја новинских текстова и телевизијских вести (квантитативна и квалитативна), статистичким и компаративним методом у циљу анализе статистичких података о насилничком криминалитету, уз њихово упоређивање са подацима добијеним квантитативном анализом садржаја и испитивање ставова грађана методом испитивања коришћењем технике анкетирања.*

Резултати примене поменутих метода потврдили су полазну претпоставку.

б) *Као последица медијског извештавања о свеприсутности насилничког криминалитета у јавности се ствара утисак да постоји знатно већи ризик да се постане жртва нпр. убиства или силовања него одређеног имовинског кривичног дела.*

Ова претпоставка је анализирана у основи применом *методе испитивања грађана* путем анкетирања. Упитник по којем је спроведена анкета садржи, између осталог, питање о искуству грађана у погледу виктимизације неким насилничким кривичним делом као и питања о страху од насилничких кривичних дела и утицају медија на разумевање проблема насилничког криминалитету у друштву.

Резултати примене испитивања грађана допуњени су резултатима добијеним *анализом садржаја* и испитивањем новинара путем *фокус-групног интервјуа* који су изразили свој став у вези са утицајем медијског извештавања. Анализом свих резултата истраживања потврђена је полазна претпоставка.

в) *Разумевање проблема криминалитета и стварања страха од злочина који настају као последица медијског извештавања о криминалитету зависи од одређених карактеристика људи (узраст, пол, образовање, брачни статус и околност да ли имају децу).*

Проверу ове хипотезе кандидаткиња Илић је извршила пре свега путем *анкетирања грађана* односно анализом одговара на питања из упитника који је у ту сврху био сачињен. Тако је установљена веза између поменутих карактеристика и ставова о криминалитету, односно страха од злочина; утврђено је да на њих посебан утицај имају узраст и пол.

Друга посебна хипотеза се односи на медијско извештавање о корупцији и гласи да се *феномен корупције не сагледава свеобухватно, већ се његови поједини аспекти пренаглашавају, док се други, попут криминалитета белог оковратника, занемарују.*

Ова хипотеза је разрађена уз помоћ следећих *појединачних претпоставки*:

а) *Медијско извештавање о корупцији пренаглашено је у секторима као што су образовање, правосуђе и здравство.*

Ова хипотеза је проверена применом пре свега квантитативне и квалитативне *анализе садржаја* новинских текстова и телевизијских вести у циљу утврђивања заступљености тих тема и начина на који се о томе извештава. Поред тога, медијско извештавање о корупцији у поменутих секторима Александра Илић доведено је у везу са ставовима анкетираних грађана што је учињено постављањем одговарајућих питања у оквиру *упитника*. Добијени подаци употпуњени су ставовима судија путем *интервјусања*.

Резултати примењених метода потврдили су полазну претпоставку о пренаглашеном извештавању медија.

б) *Медији занемарују различите злоупотребе у привреди или банкарском сектору услед чега се не сагледава прави обим криминалитета белог оковратника.*

Анализа медијског занемаривања области привреде или банкарског сектора у контексту коруптивних активности није једноставан задатак. Упркос томе, кандидаткиња Илић је на основу познавања одређених карактеристика тамне бројке криминалитета у тим сферама и применом одговарајућих метода проверила ту хипотезу. У том смислу поред примене квалитативне *анализе садржаја* коришћена је и метода испитивања у виду *интервјуа са новинарима* који се баве проблематиком криминалитета. Резултати истраживања потврђују полазну претпоставку.

б) *Истраживачко новинарство је значајно средство у откривању корупције, а нарочито криминалитета белог оковратника.*

Ова хипотеза се надовезује на претходну. У том смислу постојање велике тамне бројке и резултати анализе садржаја указују да је истраживачко новинарство значајан начин утврђивања стварних размера тог проблема. Ту хипотезу кандидаткиња Илић је проверила путем испитивања ставова новинара и судија применом технике *интервјуа*.

Трећа посебна хипотеза гласи да *новинари немају самосталност приликом избора теме и начина извештавања о криминалитету.*

Ова хипотеза је разрађена кроз следеће *појединачне претпоставке*:

а) *Унапред установљени критеријуми за избор вести о криминалитету битно утичу на избор теме о којој ће новинар извештавати.*

б) *Начин новинарског извештавања о криминалитету је под утицајем уређивачке политике и власничке структуре медија.*

Обе појединачне претпоставке проверене су путем испитивања ставова новинара у оквиру *фокус-групног интервјуа* и допуњене резултатима квалитативне *анализе садржаја* новинских текстова и телевизијских вести. У том смислу су потврђене полазне претпоставке.

Четврта посебна хипотеза гласи да *медији имају значајну улогу у стварању моралне панике у вези с појединим облицима криминалитета.*

Ова хипотезу кандидаткиња је сагледала кроз следеће *појединачне претпоставке*:

а) *Медији учествују у стварању моралне панике у вези с насиљем у породици тако што износе алармантне податке, стварајући на тај начин утисак о сталном*

порасти вршења овог кривичног дела. У том смислу доприносе стварању стереотипа мушкарца насилника и стереотипа жртве.

б) Морална паника се ствара и у вези с проблемом малолетничке делинквенције у ширем смислу. То медији чине површним сагледавањем проблема што за последицу има и стварање стереотипа младих насилника.

в) Медији предимензионирано представљају проблем педофилије што изазива бурну реакцију јавног мњења и утиче на формирање става о сталном порасту вршења кривичних дела која се сврставају у педофилију.

Медијска слика педофилије утиче на стварање стереотипа педофила који карактерише профил непознатог учиниоца. С друге стране та медијска слика доприноси занемаривању проблема педофила које жртве познају.

г) Медији утичу на стварање моралне панике у вези са силовањем пре свега извештавањем о случајевима силовања у којима је непознат учинилац и нема никаквог доприноса жртве кривичног дела, иако су статистички гледано такви случајеви силовања најређи. Такво извештавање доприноси стварању стереотипа силоватеља као особе непознате жртви и стереотипа жртава силовања.

Повезаност медијског извештавања и стварања моралне панике у вези с поменутиим облицима насилничког криминалитета проверена је применом квалитативне анализе садржаја односно утврђивањем значења порука које медији путем новинских текстова и телевизијских прилога шаљу аудиторијуму. Поред анализе садржаја примењена је и *техника анкетирања грађана* како би се испитивањем ставова у вези с поменутиим облицима моралне панике извео закључак о њиховом постојању. О свим облицима моралне панике кандидаткиња је водила разговор са новинарима у склопу фокус-групног интервјуа. Ставови новинара у вези са тим искоришћени су за проверу хипотеза. Анализа добијених резултата истраживања углавном потврђује полазне појединачне претпоставке. При томе резултати анкете указују да грађани немају у потпуности изграђен став о појединим аспектима педофилије и силовања односно да је морална паника у вези с тим појавама само донекле утицала на грађане.

Пета посебна хипотеза се тиче односа медија и кривичног судства који карактерише *специфична медијска слика о судовима, али и утицај медијског извештавања на рад судова*. У оквиру ове хипотезе кандидаткиња Илић је разрадила следеће појединачне претпоставке:

а) Медијска слика о кривичним судовима се заснива на истицању благе казнене политике судова у супростављању појединим облицима криминалитета, затим спорости судова у решавању конкретних случајева, израженој корумпираности носилаца судијске функције, као и утицају политичких фактора на рад судова.

Провера ове хипотезе извршена је квалитативном анализом садржаја новинских текстова о поменутој проблематици, затим применом *методе испитивања* у различитим облицима (интервју са судијама и анкетирање грађана). Резултат провере је потврдио полазне претпоставке.

б) Преурањено и неадекватно медијско извештавање о неком кривичном догађају, а нарочито повреда претпоставке невиности, утиче на рад судова и доношење одлука у конкретним случајевима.

Основни метод за проверу ове хипотезе је *испитивање* судија и грађана, с тим што је испитиван донекле и став новинара у вези са овом проблематиком. Поред испитивања коришћена је и *анализа садржаја* новинских текстова како би се свеобухватно истражило поменуто питање. Резултати истраживања су потврдили полазну претпоставку.

в) *Повреда претпоставке невиности од стране медија доводи до стигматизације и етикетања лица која су медији пре времена прогласили кривим што производи последице сличне онима као да је то лице осуђено.*

У циљу провере хипотезе примењена је квалитативна *анализа садржаја* новинских текстова који се односе на ту проблематику, с тим што је она допуњена *методом испитивања* ставова судија и грађана. Такође, у оквиру студије појединачног случаја анализиран је конкретан пример неадекватног медијског извештавања и последица које из тога произилазе, па је и то послужило у циљу провере полазне хипотезе. Резултати примене поменутих метода потврдили су полазну претпоставку.

г) *Медијска суђења утичу и на друга суђења у сличним ситуацијама односно имају ехо ефекат.*

Провера ове хипотезе учињена је путем *испитивања* ставова судија као и применом квалитативне *анализе садржаја* новинских текстова који се баве тим питањем. Резултати истраживања су донекле потврдили полазну претпоставку с обзиром да је став судија да такав утицај постоји али му не придају већи значај.

д) *Медијска слика благе казнене политике судова утиче на њено поштовање, што је посебно видљиво код појединих кривичних дела попут силовања и других кривичних дела којима се напада полна слобода.*

Основни метод који је кандидаткиња Александра Илић овде користила јесте квалитативна *анализа садржаја* одговарајућих новинских текстова допуњена ставовима *интервјуисаних* судија. И овде су резултати истраживања донекле потврдили полазну претпоставку, будући да судије признају да постоји такав утицај али истичу да од сваког делиоца правде зависи у коликој мери ће то бити присутно.

IV Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација се поред Увода и Закључка састоји из два дела. Први део се бави теоријским разматрањима криминолошких аспеката односа медија и криминалитета, док је други део посвећен анализи медијског представљања појединих облика криминалитета у Републици Србији и утицајем које такво извештавање има на разумевање проблематике криминалитета од стране грађана, али и на положај судија кривичара и новинара који обрађују те теме.

Први део састоји се из три одсека. У првом се разматрају основне поставке о медијима и криминалитету које обухватају две равни посматрања. С једне стране се налазе различити покушаји да се на теоријском плану објасни веза између медија и криминалитета. У том смислу анализи су подвргнуте одређене теорије у оквиру позитивистичке оријентације, теорија друштвене реакције и новијих криминолошких теорија које се дотичу проблематике односа медија и криминалитета. Међу поменутих теоријама нарочито су истакнуте интеракционизам и теорија етикетања, постмодернизам и теорија културалне криминологије.

С друге стране, у оквиру првог одсека анализирана је проблематика медијске конструкције криминалитета као својеврсне социјалне конструкције стварности о криминалитету, будући да су медији једни од најважнијих актера тог процеса. У том смислу размотрена је улога медија у обликовању стварности о криминалитету, кроз анализу начина на који медији представљају размере и структуру криминалитета и утицаја медијске конструкције на сегмент његове контроле. Саставни део медијске конструкције криминалитета јесте процес одабира и стварања „вести о злочинима“ па је

посебан акценат стављен на то, као и на критеријуме које медији (телевизија или штампа) користе када одлучују шта би требало да буде „вест“. У том смислу важан сегмент је селекција и класификација вести о криминалитету.

Други одсек се односи на феномен моралне панике који је обрађен у оквиру три главе. Прва се односи на теоријско одређење моралне панике кроз анализу кључних елемената моралне панике и различитих теоријских приступа: традиционалних и новијих са посебним акцентом на значај дискурса у разумевању моралне панике. У оквиру друге главе се посебно обрађује социјална функција моралне панике у оквиру друштвене реакције. Наиме, у њеној позадини се крије одређени интерес за стварањем моралне панике у јавном мњењу. Притом, медији не оперишу у вакууму, већ су у тај процес укључени и други актери попут представника органа формалне социјалне контроле (полиције и судства), као и морални активисти, а нарочито политичари. Посебно је размотрен концепт друштва ризика у контексту стварања моралне панике имајући у виду значај тог релативно новијег приступа у објашњењу различитих друштвених феномена. Ту је истражена веза медијског представљања ризика од криминалитета и процеса настанка моралне панике. У оквиру тога је издвојен феномен страха од злочина који представља последицу моралне панике. Последња целина у оквиру друге главе посвећена је утицају моралне панике на „процес појачавања девијација“ с посебним акцентом на улогу медијске моралне панике. Анализирани су процеси стигматизације и етикетирања као и стварање стереотипа криминалца који имају кључну улогу у појачавању девијација и превасходно се везују за неадекватно медијско извештавање о криминалитету. У трећој глави уочени су конкретни облици испољавања моралне панике у вези с насилничким криминалитетом. Посебно је издвојен стереотип крволочног злочинца који се често користи у медијском извештавању и који се не може везати само за одређену врсту деликата. С друге стране анализирани су конкретни примери моралних паника повезани са одређеним врстама криминалне активности па су у том смислу издвојене моралне панике у вези с насиљем у породици, силовањем, педофилијом и малолетничком делинквенцијом у ширем смислу. Морална паника у вези с насиљем у породици размотрена је у контексту стереотипних представа о мушкарцу насилнику и жртви насиља (нарочито код силовања). Код педофилије размотрен је стереотип преступника и заблуде у вези са оваквим делима. Морална паника у вези с малолетничком делинквенцијом је специфична, па је посебна пажња посвећена медијском извештавању о тзв. вршњачком насиљу.

У трећем одсеку предмет анализе је однос медија и кривичног судства који је обрађен у две главе. У првој глави је размотрена медијска слика кривичног судства коју карактерише указивање на корумпираност судства, благу казнену политика судова, дуготрајност кривичних поступака и утицај политичких фактора на рад судова. Друга глава се односи на утицај који медијско извештавање о криминалитету има на рад судова што је размотрено кроз више аспеката. Прво је анализирана проблематика медијског извештавања током кривичног поступка у контексту законске регулисаности домаћаја слободе изражавања медија. То је подразумевало упоредну анализу неколико држава које припадају англосаксонском и континенталном правном подручју, при чему је размотрена и ситуација у нашој земљи. У том смислу је кандидаткиња прави разлику између извештавања медија у припремној фази поступка и извештавања током главног претреса. У оквиру друге главе се разматра питање повреде претпоставке невиности од стране медија које се може појавити као проблем када се у току кривичног поступка извештава о неком кривичном догађају. Ова проблематика такође представља вид медијске конструкције реалности. Последице повреде претпоставке невиности су осуда пре пресуде која је повезана са концептом социјалне кривице што све представља

паралелни процес пресуђивања од стране јавности са исходом који не мора уопште да се поклапа са исходом кривичног поступка. С обзиром на то, посебно је издвојена проблематика односа слободе медијског изражавања и претпоставке невиности са акцентом на праксу Европског суда за људска права. Поједини кривични случајеви изазивају огромну пажњу јавности што се испољава у свеобухватном и детаљном медијском извештавању у свим фазама поступка. Прво је дата дефиниција тих 'медијских суђења', а затим су одређене њихове врсте и ефекти. На крају је обрађен утицај медија на казнену политику судова.

Други, истраживачки, **део** дисертације односи се на одрђивање начина на који медији представљају поједине облике криминалитета у Републици Србији и он обухвата два одсека.

У првом одсеку кандидаткиња Илић је представила пројекат истраживања који садржи две главе: одређење истраживачког проблема и методологију истраживања. У првој је дефинисан предмет и циљ истраживања, а постављен је и адекватан хипотетички оквир. Изабране су одговарајуће истраживачке стратегије (лонгитудинално ретроспективно истраживање и студију појединачног случаја) и методи прикупљања и обраде података (методи проучавања појединачних случајева, методи „средњег обима“, правни методи, статистички и компаративни методи).

У другом одсеку су изложени резултати истраживања. У првој глави су представљени резултати примене лонгитудиналне истраживачке стратегије извештавања штампе и телевизије која је подразумевала коришћење различитих метода. На првом месту треба истаћи анализу садржаја која је примењена у оба своја облика: квантитативном и квалитативном. Резултати квантитативне анализе садржаја односе се на анализу извештавања одабраних штампаних медија и телевизијских вести о насилничком криминалитету и корупцији. Употпуњена је представљањем одговарајућих статистичких показатеља како би се извршило упоређивање две различите врсте података. Квалитативна анализа садржаја нашла је своју примену у анализи моралне панике о одређеним аспектима насилничког криминалитета и анализи односа медија и кривичног судства. Све поменуте анализе употпуњене су другим методолошким поступком односно испитивањем које је предузето на три различита начина (фокус-групни интервју, полу-структурисани интервју и анкета) у односу на три различите категорије субјеката (новинари, судије и грађани). На тај начин је проблематика односа медија и криминалитета сагледана на вишеструк начин. Посебно је издвојена анализа праксе Европског суда о људским правима у контексту односа слободе изражавања и претпоставке невиности. На крају су у другој глави представљени резултати истраживачке стратегије студија појединачног случаја која се односи на медијско извештавање о одабраном случају насилничког криминалитета.

V Остварени резултати и научни допринос дисертације

Остварене резултате и научни допринос дисертације најбоље је сагледати кроз важније закључке и предлоге до којих је кандидаткиња Александра Илић дошла након спроведеног истраживања.

Истраживање медијског утицаја на разумевање проблема криминалитета подразумевало је на првом месту бављење феноменом социјалног конструкционизма односно медијске конструкције криминалитета. У том контексту је кандидаткиња пошла од хипотезе о претежно занемаривом утицају других извора сазнања о криминалитету, указавши на важност бављења основним карактеристикама медијске

конструкције ове појаве. То је посебно важно уколико се прихвати став да је основни задатак медија да, обликовањем ставова људи о криминалитету и усмеравањем интересовања на криминалне афере, скрену пажњу јавности са одређених тема у вези с којима би се несметано остварили одређени циљеви. У том смислу резултати истраживања ставова грађана показали су да су медији главни извор сазнања за скоро три четвртине грађана па самим тим постаје јасније колико је значајна и моћна позиција медија у савременом свету.

Резултати спроведеног истраживања су показали да медијско извештавање о криминалитету утиче у великој мери на разумевање криминалног феномена као таквог и појединих његових карактеристика од стране грађана. Кад се исти резултати понове неколико пута, кроз одговоре на повезана питања, онда се не може говорити о случајности већ одређеној правилности. То је потврда одговорности медија за оно што напишу или прикажу. У том смислу један од закључака јесте да постоји велика заинтересованост медија, нарочито штампаних, за насилнички криминалитет с обзиром да је отприлике половина свих објављених текстова о криминалитету посвећена теми насиља. Такав медијски приступ очигледно утиче на ставове и мишљења обичних људи, јер упркос недостатку виктимизацијског искуства у вези с насилничким кривичним делима под утицајем медијске слике проблема насиља у друштву грађани у високом проценту деле став о свеprisутности насиља и његовом континуираном расту. То указује и на недостатак критичког односа појединаца према информацијама које им се путем медија саопштавају нарочито ако се сагледају у контексту званичних статистичких података који показују другачији тренд кретања укупног криминалитета, насилничког посебно. Кандидаткиња нарочито истиче проблем манипулације подацима о криминалитету малолетника јер постоји очигледна несразмера између бројки које медији истичу и статистичких података.

Анализа медијског извештавања је показала да се указивање на стални пораст криминалитета ретко аргументује на одговарајући начин, већ се селективним објављивањем података о стању криминалитета постиже жељени ефекат. Кандидаткиња је сагледала типичне обрасце у медијском извештавању а нарочито је уочила стереотипе који доминирају у медијским представама. Таква медијска слика утиче на стварање погрешне перцепције грађана о различитим анализираним аспектима криминалитета, при чему су и интервјуисани новинари свесни одговорности медија односно истичу њихов кључни допринос у неадекватном представљању проблема криминалитета код нас.

Резултати квантитативне анализе текстова у штампи потврдили су полазну претпоставку о пренаглашеном медијском извештавању о корупцији у секторима као што су образовање, правосуђе или здравство с обзиром да се између једне четвртине и једне трећине свих текстова о криминалитету односе на корупцију у поменутих областима. Посебно треба истаћи и тенденцију штампаних медија да се тим темама баве и ван контекста неког актуелног случаја чиме се у јавности одржава став о алармантној ситуацији у вези са тим. Нешто другачији закључак је изведен кад је у питању извештавање телевизија о поменутих аспектима корупције, с обзиром да је далеко мање простора посвећено тој теми. Кандидаткиња је истакла и чињеницу да се проблематизовање корупције лакше остварује у штампаној форми па и у томе треба тражити разлог постојања различитог приступа штампаних и електронских медија.

С обзиром да је кандидаткиња извела закључак о занемаривању других облика корупције, пре свега у банкарском и привредном сектору, потврђена је претпоставка о значају истраживачког новинарства као модалитета новинарског бављења „скривеним“ облицима корупције. Наиме, у овом тренутку не постоје бољи начини

продубљеног бављења том појавом која наноси велике штете како појединцима тако и друштву.

Посебно је истакнут утицај медијске слике криминалитета на сегмент његове контроле као и очекивања јавности у вези с тим. Анализа медијског извештавања је показала да ту слику карактерише прекомерно истицање ретрибутивног приступа у контроли криминалитета. Такав закључак је у складу и са ставовима новинара и нарочито грађана о том питању. Пример који најбоље илуструје такав закључак је да преко 80% грађана сматра да не треба чекати окончање кривичног поступка како би се предузеле одговарајуће мере против учинилаца кривичних дела која имају карактер педофилије, већ да то треба учинити брзо након што се појави сумња. Кандидаткиња закључује да таква медијска конструкција сегмента контроле криминалитета утиче на органе формалне социјалне контроле који своје поступање усклађују с тим очекивањима, иако је већински став интервјуисаних судија да притисак јавности не утиче у значајној мери на њихов рад.

Теоријско разматрање моралне панике је предузето на свеобухватан начин. Полазећи од традиционалног оквира, стављен је акценат на новије приступе који бацају другачије светло на ову проблематику при чему могу да пруже значајан основ за дубље и свестраније проучавање тог феномена. У том смислу кандидаткиња Илић је с једне стране истицањем улоге дискурса у разумевању процеса моралне панике дала допринос за даља теоријска размишљања о моралној паници. Изведен је и закључак о утицају новијих моралних паника односно дискурса који се налазе у њиховој позадини на појачавање страха од злочина што потврђују и резултати анкета грађана.

С друге стране, социјална функција моралне панике анализирана је у контексту концепта друштва ризика који у научном бављењу моралном паником још увек није у довољној мери размотрен. Због тога је анализа тог концепта од стране кандидаткиње значајна за усмеравање будућег свеобухватнијег бављења том темом. Под утицајем медијског извештавања, људи имају склоност да преувеличавају многе опасности у вези с криминалитетом што често ствара страхове, а све то погодује и настанку моралне панике. Кандидаткиња сматра да проучавање страха од злочина у контексту медијског извештавања има изузетну важност, па би овој материји требало посветити више пажње у будућим истраживањима. Такође, важан закључак је да се проблем субјективне перцепције ризика од стране појединаца у савременом друштву може решити потпуним и непристрасним обавештавањем јавности о стању криминалитета. Оно мора да буде потпомогнуто активностима представника органа задужених за сузбијање криминалитета, али и научника у складу с идејом криминологије производње вести.

Кандидаткиња је, анализирајући конкретне манифестације моралне панике код нас, указала на доминацију стереотипног медијског представљања оних облика криминалитета који изазивају велику пажњу јавности (насиље у породици, силовање, педофилија и малолетничка делинквенција у ширем смислу). Један од важнијих закључака кандидаткиње Илић у вези с тим је да стереотипне представе учинилаца и жртава могу нанети велику штету појединцима нарочито у виду неоснованих оптужби. То указује на неопходност промена у медијском приступу тим феноменима што се не може догодити без већег ангажмана свих важних друштвених чинилаца.

Анализа медијске слике судова потврдила је у коликој мери она има значајан утицај на перцепцију јавности о поступању судске власти. Корупција у судству, блага казнена политика, спорост кривичног судовања и утицај политичких чинилаца је оно што доминира у свести грађана кад су судови у питању. Резултати истраживања су показали велики јаз између јавне перцепције и ставова судија што представља

проблем када је у питању ауторитет судства као институције и судија као појединаца који решавају конкретне случајеве. У том смислу један од важнијих закључака је да одсуство реалног медијског сагледавања проблема који постоје у судству али и традиционална судска незаинтересованост да се слика судова промени, доприноси амбијенту који онемогућава адекватан ток судских, а нарочито кривичних поступака. Кандидаткиња сматра да би се решење морало тражити у успостављању сарадње представника судства и свих осталих државних институција као и представника медија, али и цивилног друштва, што представља веома тежак задатак у садашњем тренутку код нас.

Истраживање медијског извештавања у току кривичног поступка предузето је пре свега у контексту разматрања проблематике односа слободе медијског изражавања и претпоставке невиности и важности проналажења оптималног решења у погледу повлачења границе између та два важна принципа који су заштићени уставом и одговарајућим међународним документима. Анализирајући неадекватно медијско извештавање о актуелним кривичним случајевима кандидаткиња Илић је закључила да медијска повреда претпоставке невиности, поред могућег недозвољеног утицаја на судове у погледу доношења одлуке, доводи до стигматизације и етикетања лица која медији пре времена прогласе кривим, што у складу с концептом фактичке кривице производи последице сличне онима као да је то лице осуђено. У циљу пружања одговора на питање адекватне сразмере у заштити оба принципа анализирана је пракса Европског суда за људска права и на основу тога је закључено да слобода медијског изражавања ужива значајну заштиту уколико се посматра ван контекста претпоставке невиности. Нешто другачији закључак се може извести када се слобода медијског изражавања разматра у односу на претпоставку невиности, јер се начелно може уочити једнак третман ова два принципа. Коначан закључак је да судови сваке државе понаособ имају задатак да успоставе правичну равнотежу између ова два принципа. У том смислу се намеће неопходност боље сарадње судства и медијских организација како би се сузио простор за манипулацију информацијама.

Анализа проблематике 'медијских суђења' а нарочито бављење конкретним примером кроз студију случаја недвосмислено је показала сву штетност и опасност од таквог медијског поступања које веома често има несагледиве и ненадокнадиве последице. Анализа конкретног медијског извештавања у случају госпође Марине Андрејић јасно је показала снагу и трајност ефеката медијских суђења што представља правило када су такви случајеви у питању. Указивање кандидаткиње на далекосежност и дуготрајност последица медијских суђења представља допринос који треба да утиче на даље научно бављење овом проблематиком како би се истакла штетност такве медијске праксе и у крајњој линији утицало на то да се она отклони.

VI Закључак

Комисија је после разматрања рукописа докторске дисертације *Медији и криминалитет – криминолошки аспект* кандидата Александре Илић закључила да он у потпуности испуњава све услове који се траже за овакве радове, а нарочито да представља допринос криминолошкој науци. На основу анализе богате стране и домаће литературе, кандидаткиња је спровела промишљено истраживање у коме је користила више метода помоћу којих је дошла до драгоцених резултата који се односе на значај медијског извештавања за представе грађана о криминалитету у Србији и указала како

шtamпани и електронски медији доприносе таласима моралне панике и страха од криминалитета. Уз то, кандидаткиња је анализирила слику коју код конзумента у нашој Републици медији стварају о механизмима кривичне правде, при чему је акценат стављен пре свега на судове као значајне актере механизма формалне социјалне контроле.

На основу свега неведеног, чланови Комисије су сагласни да

П р е д л о ж е

да Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду прихвати овај рад као подобан за јавну одбрану, као и да одреди комисију пред којом ће **Александра Илић** бранити докторску дисертацију.

У Београду, 11. априла 2017. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

проф. др Ђорђе Игњатовић, ментор
редовни професор Правног факултета УБ

проф. др Ивана Симовић - Хибер,
редовни професор Факултета безбедности УБ

др Јован Ћирић,
научни саветник и судија Уставног суда

др Милана Љубичић,
ванредни професор Филозофског факултета УБ

др Ивана Стевановић,
виши научни сарадник, директор Института
за криминолошка и социолошка истраживања